

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 127/11
Λουξεμβούργο, 24 Νοεμβρίου 2011

Απόφαση στην υπόθεση C-379/10
Επιτροπή κατά Ιταλίας

Αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης ιταλικός νόμος περί αστικής ευθύνης δικαστών για ζημίες προκαλούμενες στους ιδιώτες λόγω παραβάσεως του δικαίου αυτού

Ο αποκλεισμός, ή ο περιορισμός στις περιπτώσεις δόλου ή βαρείας αμελείας, της ευθύνης του κράτους αντιβαίνει προς τη γενική αρχή της ευθύνης των κρατών μελών για παράβαση του δικαίου της Ένωσης από δικαστήριο δικάζον σε τελευταίο βαθμό

Το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να αποκαθιστούν τη ζημία που προκαλείται σε βάρος ιδιωτών λόγω παραβάσεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες μπορούν να καταλογιστούν στα κράτη αυτά, όποιο και αν είναι το υπαίτιο για τη ζημία όργανο, η αρχή δε αυτή ισχύει επίσης όταν η παράβαση διαπράττεται από τη δικαστική εξουσία.

Η ανάγκη εξασφάλισης στους πολίτες μιας αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που τους παρέχει το δίκαιο της Ένωσης συνεπάγεται ότι το κράτος μπορεί να υπέχει ευθύνη λόγω παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης που προκύπτει από την ερμηνεία κανόνων δικαίου εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου δικάζοντος σε τελευταίο βαθμό.

Εν προκειμένω, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο ιταλικός νόμος περί αποκαταστάσεως των ζημιών που προκαλούνται κατά την άσκηση της δικαιοδοτικής εξουσίας και περί αστικής ευθύνης των δικαστών είναι ασυμβίβαστος προς τη νομολογία του Δικαστηρίου περί ευθύνης των κρατών μελών για παράβαση του δικαίου της Ένωσης από δικαιοδοτικό τους όργανο δικάζον σε τελευταίο βαθμό.

Η Επιτροπή προσάπτει στην Ιταλία, αφενός, ότι αποκλείει κάθε ευθύνη του κράτους για ζημίες ιδιωτών, όταν η παράβαση του δικαίου της Ένωσης προκύπτει από ερμηνεία των κανόνων δικαίου ή από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και αποδείξεων εκ μέρους τέτοιου δικαστηρίου, και, αφετέρου, ότι περιορίζει, σε άλλες περιπτώσεις πέραν της ερμηνείας των κανόνων δικαίου ή της εκτιμήσεως πραγματικών περιστατικών και αποδείξεων, τη δυνατότητα σχετικής αγωγής μόνο σε περιπτώσεις δόλου ή βαρείας αμελείας.

Επί του αποκλεισμού της ευθύνης του κράτους

Το Δικαστήριο διαπιστώνει καταρχάς ότι ο ιταλικός νόμος αποκλείει γενικά την ευθύνη του κράτους στους τομείς της ερμηνείας του δικαίου και της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων

Όμως, όπως έχει ήδη δεχθεί το Δικαστήριο¹, το δίκαιο της Ένωσης εμποδίζει την εφαρμογή ενός τέτοιου γενικού αποκλεισμού της ευθύνης του κράτους για ζημίες σε βάρος ιδιωτών λόγω παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης εκ μέρους δικαστηρίου δικάζοντος σε τελευταίο βαθμό, όταν η παράβαση αυτή προκύπτει από ερμηνεία κανόνων δικαίου ή από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και αποδείξεων εκ μέρους τους δικαστηρίου αυτού.

¹ Απόφαση της 13ης Ιουνίου 2006, [C-173/03](#), Traghetti di Mediterraneo (βλ. επίσης Ανακοινωθέν Τύπου [49/06](#)).

Επιπλέον και ειδικότερα, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Ιταλία δεν απέδειξε ότι η ιταλική νομοθεσία ερμηνεύεται από τα εθνικά δικαστήρια υπό την έννοια ότι θέτει απλώς ένα όριο στην ευθύνη του κράτους και όχι υπό την έννοια ότι την αποκλείει.

Επί του περιορισμού της ευθύνης του κράτους

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να αποκαθιστά τις ζημίες σε βάρος ιδιωτών λόγω παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης εκ μέρους των οργάνων του εφόσον πληρούνται τρεις προϋποθέσεις: **ο παραβιασθείς κανόνας δικαίου πρέπει να παρέχει δικαιώματα στους ιδιώτες, η παράβαση αυτή πρέπει να είναι αρκούντως κατάφωρη και πρέπει να υφίσταται άμεση αιτιώδης συνάφεια** μεταξύ της παραβάσεως της υποχρεώσεως που υπέχει το κράτος και της ζημίας που υπέστη ο ιδιώτης.

Ως προς την ευθύνη του κράτους για ζημίες προκαλούμενες από απόφαση εθνικού δικαστηρίου δικάζοντος σε τελευταίο βαθμό ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις. Έτσι, μια «αρκούντως κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου» υφίσταται όταν το εθνικό δικαστήριο παραβαίνει προδήλως το εφαρμοστέο δίκαιο². Το εθνικό δίκαιο μπορεί να διευκρινίζει τη φύση ή τον βαθμό παραβάσεως επισύρουσας την ευθύνη του κράτους, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να επιβάλλει αυστηρότερες προϋποθέσεις.

Όμως, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς ότι η προϋπόθεση «βαρείας αμελείας», που προβλέπει ο ιταλικός νόμος, όπως ερμηνεύεται από το ιταλικό ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο, ισοδυναμεί με την επιβολή αυστηρότερων προϋποθέσεων έναντι εκείνων που απορρέουν από την προϋπόθεση «κατάφωρης παραβάσεως του εφαρμοστέου δικαίου». Αντιθέτως, η Ιταλία δεν κατόρθωσε να αποδείξει ότι η ερμηνεία του νόμου αυτού από τα ιταλικά δικαστήρια είναι σύμφωνη προς τη νομολογία του Δικαστηρίου.

Συμπερασματικά, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, καθόσον αποκλείει κάθε ευθύνη του κράτους για παράβαση του δικαίου της Ένωσης από δικαστήριο δικάζον σε τελευταίο βαθμό, όταν η παράβαση αυτή προκύπτει από ερμηνεία κανόνων δικαίου ή από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και αποδείξεων εκ μέρους του δικαστηρίου αυτού, και περιορίζει την ως άνω ευθύνη στις περιπτώσεις δόλου ή βαρείας αμελείας, η ιταλική νομοθεσία αντιβαίνει προς τη γενική αρχή της ευθύνης των κρατών μελών λόγω παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως στρέφεται κατά κράτους μέλους το οποίο, κατά την Επιτροπή ή ένα άλλο κράτος μέλος, δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο.

Σε περίπτωση που η Επιτροπή θεωρήσει ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106

² Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, [C-224/01](#), Köbler (βλ. Ανακοινωθέν Τύπου [79/03](#) στα αγγλικά).